

04.01.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**4 Ocak 2021
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

4 Ocak 2021 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Nevşehir Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Ordu Üniversitesi Aile Hekimliği Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Gıda Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

KURUL KARARI

- Sermaye Piyasası Kurulunun 2021 Yılı Gayrimenkul Değerleme Asgari Ücret Tarifesi ve Uygulama Esaslarına İlişkin Kararı

Pakdemirli: 2021'de 24 milyar lira tarımsal destek ödemesi yapacağız

Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli, 2021'de 24 milyar lira tarımsal destek ödeyeceklerini söyledi

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, 2021 yılında tarım-orman sektörüne toplam 24 milyar lira tarımsal destek ödemesi yapılacağını belirtti.

Pakdemirli, yayımladığı yeni yıl mesajında, tarımın yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınına rağmen bu yıl büyüdüğünü ve ülke genelindeki gıda stokları ve market raflarında sıkıntı yaşanmadığını vurguladı.

Söz konusu başarının, çiftçinin ve üreticiye ait olduğunu belirten Pakdemirli, "Tarım sektörümüz 2020'de her çeyrekte büyüme göstermiştir. İlk 3 çeyrek ortalamasında tarım sektörü yüzde 5,3 büyüyerek, ekonomimize önemli katkı sağlamıştır." ifadesini kullandı.

Pakdemirli, 2021 yılını da tarımda önemli bir büyümeyle kapatacaklarına inandıklarını belirterek, bu yılın 9 ayında tarımsal hasılanın, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20, tarım ve gıda ürünleri ihracatının ise yılın 10 ayında, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5 arttığını bildirdi.

Birçok lke salgın döneminde gıda alanında önemli güçlükler yaşarken, Türkiye'de alınan tedbirlerle ifti ve üreticilerin çalışmaya devam ettiklerini kaydeden Pakdemirli, bu gayret sonucunda 83 milyon vatandaşın sıkıntı yaşamadan hayatlarını sürdürdüğünün altını çizdi.

Kkbaşta yıl bazında son 80 yıldaki en fazla artışı sağladık

Pakdemirli, salgın döneminde üretimde rekorlar kırdıklarını anlatarak, şu bilgileri paylaştı:

"lkemizde bitkisel üretimde bu yıl, 2019'a göre 7 milyon ton artışıla 124 milyon tona ulaşmış, Cumhuriyet tarihinin rekoru kırılmıştır. Hayvansal retimde ise 2020 yılı ilk 6 aylık verilerine göre; büyükbaş hayvan varlığımız bir önceki yıla göre 800 bin baş artışıla 18,6 milyon başa, küçükbaş hayvan varlığımız ise 6,6 milyon baş artışıla 55,1 milyon başa yükseldi. Kkbaştaki 6,6 milyon baş artışı ile bir yıl bazında miktar olarak son 80 yıldaki en fazla artışı sağladık. Hamdolsun, küçükbaş hayvan varlığında Avrupa Birliği'nde birinci, bykbaşta ikinci sıradayız."

Tarımda verimliliğin artırılması ve üretimin doğru yönlendirilmesi için tarımsal desteklere, büyük önem verdiklerini belirten Pakdemirli, "2020 yılında; tarımsal destek miktarını 2019'a göre yüzde 37 gibi büyük bir artışıla 22 milyar liraya çıkardık. 2021 yılında ise tarım-orman sektörüne yani çiftçimize toplam 24 milyar lira tarımsal destek ödeyeceğiz." ifadesini kullandı.

Tarım Kredi Yem'in İzmir ve Şanlıurfa'daki fabrikaları üretime geçti

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri (Tarım Kredi) iştiraklerinden Tarım Kredi Yem AŞ'nin 2019 yılında temelini attığı İzmir-Tire ve Şanlıurfa'daki fabrikalarında üretim başlarken, kuruluşun toplam üretim kapasitesi 1,2 milyon tondan 1,7 milyon tona yükseldi.

Tarım Kredi'nin 17 şirketiyle tarımsal üretimin devamlılığı için hizmet verdiğini belirten Tarım Kredi Genel Müdürü Fahrettin Poyraz; yemden tohumla, gübreden akaryakıtla kadar ortaklarının ve diğer çiftçilerin tüm ihtiyaçlarını karşıladığını söyledi.

Tarım Kredi iştiraklerinden Tarım Kredi Yem AŞ'nin iki yeni fabrikası sayesinde yıllık üretim kapasitesinin yüzde 30'un üzerinde artacağını belirten Poyraz, "Üretimin satışa dönüşmesi durumunda Tarım Kredi'nin sektördeki payı yaklaşık yüzde 15'e gelecektir. Bu sayede yem kalitesi ve fiyatlarında piyasayı belirleyen ve yönlendiren konumda olacağız." dedi.

"Üretim kapasitemiz 500 bin ton artacak"

Tarım Kredi Yem AŞ'nin geçen yılki yatırımlarına ilişkin bilgi veren Poyraz, "Bunlardan en önemlisi İzmir-Tire ve Şanlıurfa yem fabrikalarıydı. Yıllık 500 bin ton üretim kapasitesine sahip iki fabrikamızı hizmete açarak, toplam 175 milyon lira yatırımı hayata geçirdik. Türkiye'de mevcut fabrikalara göre oldukça büyük ölçekli bu fabrikalarımızda 100 kişilik istihdam sağladık." diye konuştu.

Mevcut fabrikalarının teknolojilerini zamanın şartlarına uygun hale getirecek ve piyasadaki rakiplerine karşı rekabet gücü kazandıracak yatırımları sürdürdüklerini vurgulayan Poyraz, şu değerlendirmede bulundu: "Sakarya'daki fabrikamızı tepeden tırnağa yeniledik. Kütahya fabrikamızın kapasitesini 'flake tesisi' yaparak yüzde 30 artırdık. Sivas'taki fabrikamızı geniş revizyondan geçirdik. Elazığ fabrikamıza yatay

depo yaptık. Balıkesir'de 2 bin metrekare kapalı alanda bakım ve onarım merkezini tamamlamak üzereyiz. İzmir-Ödemiş'te 70 dönüm, Erzurum'da 30 dönüm ve Kırklareli'nde 45 dönüm olmak üzere toplam 145 dönüm yatırım amaçlı arazi satın aldık. Çiftçi ortaklarımızdan aldığımız ürünleri artırmak amacıyla ilave 70 bin tonluk silo yaparak, çelik silo kapasitemizi 57 bin tondan 127 bin tona çıkardık. Beylikova Süt Fabrikamızı kara geçirerek kapanma riskini önledik."

"Hedefimiz 2 milyon ton üretim"

Poyraz, hedeflerinin söz konusu fabrika yatırımlarıyla birlikte yıllık üretim kapasitelerini 2 milyon ton seviyelerine çıkarmak olduğunu belirterek, Tarım Kredi Yem'in, yeni yatırımlarının sağlayacağı büyümeyle, yem sektöründeki regülasyon görevini daha iyi şekilde yerine getireceğini, piyasada fiyat dengeleyerek ve çiftçilere daha ucuz ve kaliteli yem teminini sağlayacağını anlattı.

Tarım Kredi Yem'in büyümesiyle, fiyat istikrarıyla çiftçilerin daha öngörülebilir ve uygun maliyetlerle yem temin etmesini sağlayacaklarının altını çizen Poyraz, bu sayede et ve süt üretimine destek olacaklarını kaydetti. Poyraz, "Biz, girdi maliyetini ne kadar aşağı çekebilirsek hayvancılık sektörünü o kadar büyütürüz diye düşünüyoruz. O nedenle yem sektöründe fiyatları temel koşul olarak alıyoruz." ifadelerini kullandı.

Poyraz, yeni yatırımların yanı sıra Tarım Kredi Yem'in idari yapısını da güçlendirdiklerini belirterek, iki yıl önce katılımcı sayısını artırmak ve daha şeffaf ihale yapılmasını temin etmek amacıyla elektronik ihale sistemine geçtiklerini anımsattı. Fahrettin Poyraz, şirketlerde denetçi sayısını da artırdıklarını dile getirdi.

"Buzağı maması çalışmalarına başladık"

İzledikleri uygun fiyat ve yüksek kalite politikasının etkisiyle yem satışlarını yıllık 955 bin tondan 1,2 milyon tona çıkardıklarına dikkati çeken Poyraz, şunları kaydetti: "Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yeminin yanı sıra kanatlı hayvan ve balık yemleri ürün listemize eklendi. Tarım Kredi Yem AŞ olarak Ankara Üniversitesi Teknokenti'nde Ar-Ge merkezi kurduk. Ar-Ge birimimiz yemde kullanılan ithal girdiler yerine yerli alternatif ham madde ve katkıların kullanılması için çalışmalar yürütmektedir. Özellikle buzağı ölümlerinin önüne geçmek üzere probiyotik katkı buzağı maması çalışmalarına başladık. Sahada görevli besleme danışmanlarımızın çalışmalarını daha etkili takip etmek ve yönlendirmek üzere Çiftçi Temas Sistemi'ni (ÇİTES) devreye aldık. 'Alo Yem Hattı' kuruyoruz. Böylece çiftçilerinize 7 gün 24 saat satış sonrası destek sağlamış olacağız."

5 bine yakın ürüne kalıcı ilave vergi

Yeni kararname ile otomobil ve beyaz eşyadan tuvalet kağıdına, gözlükten ipliğe kadar geniş bir yelpazede yer alan 4815 ürüne yüzde 1.9 ile yüzde 30 arasında değişen oranda ilave gümrük vergisi getirildi.

2020 yılında 7 ayrı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 5 bine yakın ürün için getirilen ve süresi 31 Aralık'ta dolan ilave gümrük vergileri, Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan düzenlemeyle tek bir kararnamede toplandı.

Yeni kararname ile otomobil ve beyaz eşyadan tuvalet kağıdına, gözlükten ipliğe kadar geniş bir yelpazede yer alan 4815 ürüne yüzde 1.9 ile yüzde 30 arasında değişen oranda ilave gümrük vergisi getirildi. Kararnameye ek olarak üç ayrı listede yer alan ilave gümrük vergilerinden AB, EFTA ve bazı ülkeler muaf olacak ve geçen yılki düzenlemelerin aksine bu ilave gümrük vergileri, yeni bir kararname yayınlanana kadar geçerli olacak. Kararname ile ilave gümrük vergisiyle ilgili geçen yıl çıkarılan 7 kararname ile bu konuda 2011'den bu yana çıkarılmış olan Bakanlar Kurulu Kararları ve kararnameler de yürürlükten kaldırıldı. Toplam üç eki bulunan kararnamenin en kapsamlı kısmını sanayi ürünlerinin yer aldığı 25 ile 97'nci fasıllar arasındaki 4 bin 705 ürünü içeren 1'inci ek oluşturdu. Sanayi ürünleri için yüzde 1.9 ile yüzde 30 arasında değişen ilave gümrük vergisi öngörülüyor.

İşlenmiş tarım ürünlerinin yer aldığı 2 ve 3 numaralı eklerde ise sırasıyla 16 ve 94 ürün bulunuyor. Bunlar için ise ilave gümrük vergileri yüzde 4.3 ile yüzde 20 arasında değişiyor. Bu kategorideki bazı gıda ürünleri, normal İthalat Rejimi Kararı'nda gümrüksüz ithali öngörülüyordu.

STA İngiltere'den ithalatı nasıl etkileyecek?

AB ülkelerinden yapılan ithalatın ilave vergiye tabi olmadığı kararnamede, AB'den ayrılma işlemlerini henüz tamamlayan İngiltere ile ilgili özel bir bölüm yer aldı. Kararnameye eklenen geçici fıkra ile 1 Ocak 2021'den önce Türkiye'ye sevk edilmek üzere yüklenmesi yapılmış olan Birleşik Krallık çıkışlı eşyaya 28 Şubat 2021'de kadar tescil edilmesi şartıyla ilave vergi uygulanmayacak.

1 Ocak 2021'den sonra sevk edilmek üzere yüklenmiş Birleşik Krallık çıkışlı eşya ise imzalanan STA'ya uyum kapsamında yayınlanacak düzenleme yürürlüğe girene kadar 'diğer ülkeler' sütunundaki gümrük vergisi doğrultusunda teminat alınarak ithal edilecek.

Geçen yıl 7 kararname yayımlanmıştı

İlki COVID-19 ile ilgili kısıtlamaların başladığı dönemlerde olmak üzere geçen yıl çıkarılan 7 ayrı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile sanayi ürünlerine 31 Ekim öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem halinde ilave gümrük vergileri getirilmişti. 24 Eylül'de yayımlanan başka bir kararname ile ise yıl içinde çeşitli tarihlere kadar belirlenen tüm ilave gümrük vergilerinin süresi 31 Aralık 2020'ye kadar uzatılmıştı.

Makarna ve çikolata da kapsamda

Tebliğin iki ve üç numaralı eklerinde ise makarna, çikolata, fındıklı draje, işlenmiş hububat, pasta, ekmek, maya gibi gıda maddeleri ile bira ve Paraguay Çayı ilave gümrük vergisi getirilen ürünler arasında yer aldı.

En kritik grup 84'üncü fasıl

Gazeteniz DÜNYA, 31 Aralık 2020 tarihli Resmi Gazete'nin 3'üncü mükerrer sayısında yayınlanan ilave gümrük vergilerini 4'lü Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP-POZİSYON) bazında derledi. 4'lü GTİP'lerin (pozisyon) altında birçok ürün grubu yer alıyor. Bunlardan en önemlisi ise beyaz eşyalar, iş makineleri, takım tezgâhlarının yer aldığı 84'üncü fasıla ait 8402 GTİP'li (pozisyon) ürün grubu gösteriliyor.

İstanbul'un enflasyonunda 16 ayın zirvesi

İTO verilerine göre İstanbul'da perakende fiyatlar, aralıkta yüzde yüzde 1,36 arttı. İstanbul'da yıllık enflasyon ise yüzde 14,40 yükselerek Ağustos 2019'dan bu yana en hızlı artışı gösterdi.

İstanbul'da perakende fiyatlarda artış ivmesi Aralık ayında da devam etti. İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) açıkladığı verilere göre İstanbul'da perakende fiyatlar Aralık'ta yıllık yüzde 14,40 artış gösterdi. Böylece Ağustos 2019'dan bu yana en yüksek artış görüldü. Kasım 2020'de perakende fiyatlardaki artış yüzde 14,07 olarak kaydedilmişti. Aylık bazda bakıldığında ise Aralık'ta perakende fiyatlarda yüzde 1,36 yükseldi. Kasım ayında perakende fiyatlarındaki aylık enflasyon yüzde 1,94 olmuştu.

Rakamlara göre Aralık'ta toptan fiyatlarda aylık yüzde 2,05, yıllık ise yüzde 18,18'lik artış görüldü.

Aralıkta perakende fiyatlar ev eşyasında yüzde 3,02, gıdada yüzde 2,20, konutta yüzde 1,27, ulaştırma ve haberleşmede yüzde 0,59, diğer harcamalarda yüzde 0,38, sağlık ve kişisel bakım harcamalarında yüzde 0,33 artarken, kültür eğitim ve eğlence harcamalarında yüzde 3,23 ve giyimde yüzde 0,55 azaldı.

Toptan fiyatlarda ise işlenmemiş maddeler grubunda yüzde 6,31, madenlerde yüzde 2,56, gıda maddelerinde yüzde 1,93, yakacak ve enerji maddelerinde yüzde 0,44, inşaat malzemelerinde yüzde 0,40 yükseliş kaydedildi. Kimyevi maddelerde toptan fiyatlar yüzde 1,54 azalırken, mensucat grubunda değişim gözlenmedi.

Sermaye girişleri 2020’de dip yaptı

Salgının da etkisiyle 2020 Ocak-Ekim döneminde doğrudan yabancı yatırımlar 4 milyar 382 milyon dolarla son 16 yılın en düşük seviyesinde gerçekleşti.

Türkiye ekonomisi için semptom giderici bir ilaçtan çok, iyileştirici bir tedavi sağlayacak olan fabrika-tesis kuran, istihdam yaratan uluslararası doğrudan sermaye girişlerindeki kan kaybı endişe veriyor. Sanayi Bakanlığı verilerine göre, son 5 yıldır düşüş eğilimine giren doğrudan sermaye yatırımları Covid-19 salgını ile dip yaptı. Uluslararası doğrudan yatırım istatistiklerine göre 2020 Ocak-Ekim döneminde 4 milyar 382 milyon dolar sermaye girişi, 1 milyar 358 milyon dolar sermaye çıkışı görüldü. Türkiye’de, uluslararası doğrudan yatırımların seyri 2020’de görülen 3 milyar 24 milyon net sermaye girişi ile 2005 yılı öncesine döndü. 2002-2004 döneminde 1-3 milyar dolar arasında bir giriş yaşanırken, doğrudan sermaye girişlerinde asıl patlama, Avrupa Birliği (AB) ile üyelik müzakerelerinin başlama kararının alındığı 2005 yılında yaşanmıştı. Doğrudan yatırımlar 2011’de ise 16.1 milyar dolara çıkmıştı. O tarihten sonra sermaye girişi hız kesti.

Emrah Lafçı

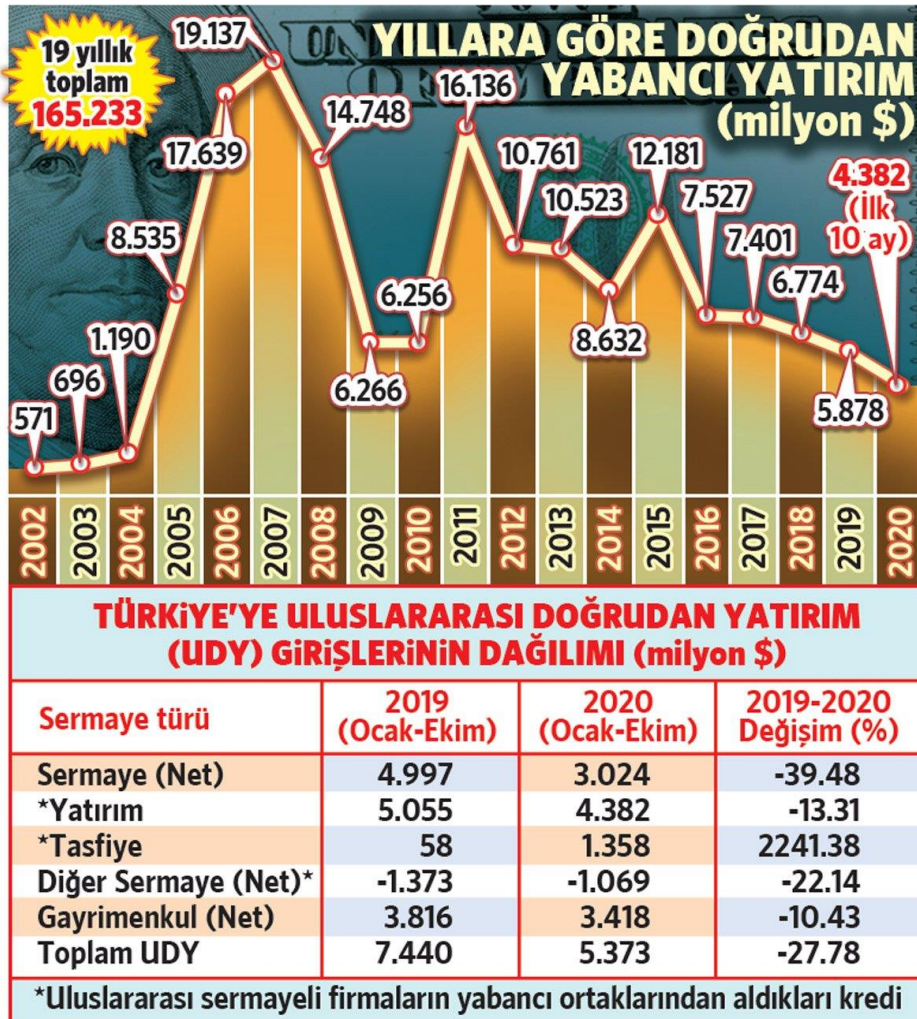

AB İLE PATLADI

Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyeliğinin tüm sıcaklığıyla gündemde olduğu 2006-2007-2008 yıllarında 52 milyar dolar doğrudan yatırım çektiğini söyleyen Ekonomist Emrah Lafçı, bu yıllarda yatırım yapan yabancıların çoğunlukla kazançlı çıktığı yıllar olduğunu anlattı. 2002-2020 arası 19 yıllık dönemde Türkiye'ye giren toplam doğrudan yatırım tutarı ise 165 milyar 233 milyon dolar oldu. Bu dönemde doğrudan yatırımın yüzde 70'inin ABD ve Avrupa ülkelerinden geldiğine dikkat çeken Lafçı, "Batı dünyasının Türkiye için ne kadar önemli olduğunu bu tablodan rahatlıkla görebiliyoruz" yorumunu yaptı.

KUR ŞOKLARI ETKİLİ

Ülkede yaşanan kur şoklarının en temel sebebinin yabancı sermayedeki hızlı değişimler olduğunu kaydeden Lafçı, bu kırılganlığın kısa vadeli portföy yatırımları yerine uzun vadeli kalıcı ve en ufak bir siyasi krizde ülkeden çıkmayacak doğrudan sermayenin çekilmesiyle önlenebileceğini söyledi.

YÜZDE 22'Sİ İTALYA'DAN YÜZDE 17'Sİ ABD'DEN

2020 Ocak-Ekim döneminde doğrudan yatırımların 966 milyon doları (yüzde 22'si) İtalya'dan, 754 milyon doları (yüzde 17'si) ABD'den geldi. 1.1 milyar dolar finans ve sigorta faaliyetleri sektörüne, 1.2 milyar dolar bilgi ve iletişim sektörlerine yatırım yapıldı. Son 19 yılda da Türkiye'ye giren uluslararası doğrudan yatırımdan en büyük payı yüzde 33 ile finans ve sigorta faaliyetleri aldı. Türkiye'de 89 ülke sermayesinin doğrudan yatırımı bulunuyor. Bunlar içinde son 19 yılda Türkiye'ye en fazla doğrudan yatırım yapan ise 26.2 milyar dolarla Hollanda sermayesi oldu. Bu da Türkiye'ye giren toplam doğrudan yatırımın yüzde 15.9'unu oluşturuyor. Yatırımda Hollanda'yı 12.8 milyar dolarla ABD, 11.6 milyar dolarla İngiltere, 10.6 milyar dolarla Avusturya, 10.1 milyar dolarla Almanya izledi.

Memur ve emeklinin zam oranı belli oluyor

TÜİK, aralık ayı enflasyonunu bugün açıklıyor. Devlet memurları, sözleşmeliler ve memur emeklileri de saat 10.00'da açıklanacak aralık ayı enflasyon rakamlarını bekliyor.

TÜİK, aralık ayı enflasyon verilerini saat 10.00'da açıklayacak. Tüketici Fiyatları Endeksi'nin (TÜFE) aralıkta aylık yüzde 1 artış tahmin ediliyor. Yıllık enflasyonun ise gıda öncülüğünde kasım ayındaki yüzde 14,03'ten yüzde 14,2'ye yükselerek yıl sonu hedeflerinin üzerinde gerçekleşmesi bekleniyor.

Reuters anketinde aralık ayı yıllık enflasyon tahminleri yüzde 13,70 ile yüzde 15,27 bandında yer aldı. Aylık enflasyonda ise tahmin aralığı yüzde 0,45-yüzde 1,80 bandında.

AA Finans'ın anketine göre, ekonomistlerin aralık ayı enflasyon beklentilerinin ortalaması yüzde 1,02 oldu. Ankete katılan ekonomistlerin aralık ayı için enflasyon beklentileri, en düşük yüzde 0,45, en yüksek yüzde 1,91 aralığında yer aldı. Ekonomistlerin yıllık TÜFE beklentisi ise yüzde 14,34.

Foreks anketine göre de ekonomistlerin aralık ayı TÜFE'de aylık medyan tahmini yüzde 0,95 artış olacağı yönünde gerçekleşti. Yıllık enflasyonda ise medyan tahmin yüzde 14,25, ortalama ise yüzde 14,34 olarak gerçekleşti.

Gıda fiyatları yine belirleyici olacak

Ekonomistler gıda enflasyonundaki mevsim etkileri ve stoktaki yüksek seviyeden alınan hammaddelerin getirdiği maliyet baskısı sebebiyle aralık ayında da enflasyonda artış görülebileceğini belirtmişti.

İş Yatırım ekonomisti Dağlar Özkan, aralık ayında gıda enflasyonundaki artışın yıllık enflasyonu yukarı çekeceğini, giyim kaleminde önceki yıllara göre daha kısıtlı bir fiyat gerilemesi yaşanacağını, otomobil fiyatlarının ise yatay seyredeceğini söyledi.

Özkan, geçmiş yıllardaki trendlere göre 2021'in Ocak-Mayıs döneminde yüzde 14-yüzde 15'lerde kalmayı sürdürebileceğini, daha sonra Ekim'e kadar yüzde 12-yüzde 13 seviyesine inebileceğini belirterek, "Merkez Bankası'nın erken indirim yapmadığı, kredi büyümesinin sınırlı tutulduğu bir senaryoda, 2021'de yüzde 11'lik bir enflasyon mümkün gözüküyor" ifadelerine yer verdi.

Yılın son para politikası kurulu toplantısında Naci Ağbal başkanlığındaki Merkez Bankası (TCMB) politika faizini 200 baz puan artışla yüzde 17'ye yükseltirken; para politikasında sıkı duruşun, enflasyonda kalıcı düşüşe ve fiyat istikrarına işaret eden güçlü göstergeler oluşana kadar kararlılıkla sürdürüleceğine dikkat çekmişti.

Memurun gözü aralık rakamlarında

Devlet memurları, sözleşmeliler ve memur emeklileri bugün açıklanacak aralık ayı enflasyon rakamlarını bekliyor. Toplu sözleşmeden kaynaklı olarak geçen yılın ikinci yarısında yüzde 4 zam alan devlet memurları, aralık ayında TÜFE'nin sabit kalması veya aylık enflasyonun yüzde 3,03'ten fazla düşmemesi halinde enflasyon farkı alacak.

TÜİK'in kasım ayı enflasyon verilerine göre, memur maaşlarına baz teşkil eden Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) kasımda bir önceki aya göre yüzde 2,30 artarken, temmuz-kasım döneminde de tüketici fiyatlarında yüzde 7,03 artış meydana geldi. Böylece 5 aylık dönemde, maaşlara yapılan yüzde 4'lük zam oranı aşılrken enflasyon farkı verilmesi durumu ortaya çıktı.

Toplu sözleşmeden kaynaklı olarak geçen yılın ikinci yarısında yüzde 4 zam alan devlet memurları, aralık ayında TÜFE'nin sabit kalması veya aylık enflasyonun yüzde 3,03'ten fazla düşmemesi halinde enflasyon farkı alacak.

Memurlara toplu sözleşme gereği bu yılın ocak ayında yüzde 3 zam da verilecek.

Devlet memurları, sözleşmeliler, geçici personel ve memur emeklileri, zamlı maaşlarını ve enflasyon farkını 15 Ocak'ta alacak.

Toplu sözleşme gereğince enflasyon farkı 6 aylık dilimler halinde hesaplanıyor. 2020'nin ilk 6 ayında enflasyon yüzde 5,75 olmuş, bu nedenle söz konusu dönem için belirlenen yüzde 4 toplu sözleşme zammına ek olarak enflasyon farkı memur maaşlarına yansıtılmıştı.

Öte yandan, SSK ve Bağ-Kur emeklileri de maaşlarını geçen yılın son 6 aylık enflasyonu oranında zamlı alacak.

Fikri Sağlar hakkında soruşturma başlatıldı

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Durmuş Fikri Sağlar hakkında soruşturma başlatıldığı açıklandı.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan açıklamada şu ifadelere yer verildi:

30.12.2020 tarihinde katıldığı bir televizyon programında, ‘Türbanlı hâkim karşısına gittiğimde adaleti savunacağı konusunda kuşum var. Bazıları militanca ve ideolojik takılıyor, bununla mücadele edilmeli’ şeklindeki sözleri nedeniyle Durmuş Fikri Sağlar hakkında, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 216. maddesi kapsamında Halkı Kin ve Düşmanlığa Tahrik veya Aşağılama suçundan, re’sen soruşturma başlatılmıştır.

FİKİRİ SAĞLAR NE DEMİŞTİ?

CHP’li eski Kültür Bakanı Fikri Sağlar’ın kadın hâkimlerle ilgili sözleri 2020’nin son gününde yine başörtüsü tartışması başlamıştı.

Fikri Sağlar, Halk TV’de yayınlanan Sözüm Var programında, “Yargılandığım zaman türbanlı bir hâkimin karşısına gittiğimde benimle ilgili haklarımı koruyacağı ve adaleti yerine getireceği konusunda kuşum var. Nitekim başıma da geldi. Dolayısıyla bunu aşabilmeniz lazım. Demokrasiyi, hukuk devletini, bütün kavramları ortaya koyarken pratiği de hesaplamamız gerekiyor” dedi. Sağlar’ın açıklamaları büyük tepki çekti.

İşten çıkarma yasağı uzadı, Kod29 %70 arttı

Kod29 olarak adlandırılan, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hallerden işten çıkarmalar pandemide haksız yere kullanılıyor ve insanlık dramlarına sebep oluyor.

İşten çıkarma yasağı iki ay daha uzatılırken işçilerin pandemideki kabusu Kod29 oldu. Yüz kızartıcı suçlar işten çıkarma yasağında istisna olarak tanınmış durumda ve işveren çalışanlarına karşı son dönemde giderek daha fazla bu yöntemi kullanıyor. Kod29'dan haksız yere atıldığını ortaya koyup tazminat hakkını almak 3 yıllık bir dava süreci gerektiriyor. Üstelik işverenin 'kara çaldığı' ortaya çıksa bile herhangi bir ceza uygulanmıyor.

Arzu Çerkezoğlu

YASAK BÖYLE DELİNİYOR

DİSK Başkanı Arzu Çerkezoğlu, daha önce de sendikalaşmayı engellemek için sıkça kullanılan Kod29'un pandemi döneminde ise işten çıkarma yasağını delmenin adı olduğunu söyledi. Çerkezoğlu, "Bizim DİSK olarak talebimiz işten çıkarma yasağı tüm istisnalar kaldırılarak devam etmeli, işçileri cezalandırma yöntemi haline gelen ücretsiz izin uygulamasına da derhal son verilmeli" dedi. Pandemiden en fazla kadınların etkilendiğini, Kod29'un yüz kızartıcı suçları kapsamı nedeniyle kadınlar için ek sıkıntılar doğurduğunu da vurgulayan Çerkezoğlu, "Kadınlar için haksız yere böyle bir madde ile çıkartılmış olmak yaşanan şiddet olayları da göz önüne alınırsa haksız yere hak ve gelir kaybının yanı sıra ekstra riskler de getiriyor. Bu madde büyük insanlık dramlarına neden oluyor" diye konuştu.

İFTİRANIN CEZASI YOK

Dev-Turizm-İş Marmara Şube Başkanı Turgay Özdemir, pandemide Kod29'dan işten çıkartmanın yüzde 70 oranında arttığını söyledi. Özdemir, Kod29'dan atılan işçinin dava açtığını, dava sonunda haksız yere Kod29'un işletildiğinin ortaya çıkması halinde işverene hiçbir ceza verilmediğini, sadece işçinin hakkı olan tazminatı ödediğini belirterek, "İşverene bu iftiranın bir cezası olmalı. O zaman böylesine sık kullanılan bir yöntem olmaz" dedi.

Özdemir, "Kod29 bu dönemde tazminatsız işten çıkarma yöntemi haline geldi. Devlet de buna göz yumuyor. Siz birini işten çıkardığınızda tazminatını ödemek zorundasınız, sonrasında o kişi işsizlik maaşını da alabiliyor. Ama Kod29'dan attığınızda tazminat da yok işsizlik maaşı da" ifadelerini kullandı.

Özdemir halen işçiler tarafından işverene karşı açılmış davaların yaklaşık yüzde 80'inin Kod29'dan olduğunu kaydetti.

İrfan Donat

25 maddede çiftçinin 2021 beklentisi

03 Ocak 2021 Pazar, 15:13

2020 yılının sonundaki yazılarımızda tarım ve gıda sektörünün hem 2020 karnesini çıkarmış hem de 2021 yılına dair öngörülerini paylaşmıştık.

Adana Çiftçiler Birliği de 2021 yılına dair sorunların tespit edilip çözüm önerilerinin de yer aldığı **25 maddelik** bir bilgi notu yayınladı.

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru imzasıyla paylaşılan bilgi notunda, "2020 yılında dünyaca mücadele edilen pandemi sürecinde sağlık sektöründen sonra en çok konuşulan ve gündeme gelen tarım sektörü olmuştur. Güvenilir gıdaya sürekli ve spekülasyonlardan uzak, makul fiyatlarla ulaşımın sağlanması için ülkemizin başta stratejik tarımsal ürünlerde kendi kendine yeter duruma gelebilme hedefi herkes tarafından benimsenmiştir. Küresel ısınma, iklim değişikliği, dünyada artan nüfus baskısı, nüfus yoğun ülkelerin yükselen gelir seviyesiyle artan farklı beslenme ihtiyaçları, tatlı su kaynaklarındaki azalma, köyden kente göç, tarım nüfusunun yaşlanması ve tarım yapılan arazilerin imar veya farklı sebeplerle kaybedilmesi gibi gündemdeki temel konular ışığında, hepimiz için zor geçen 2020 yılını geride bırakırken, ülkemizde tarım sektörünün yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerimizi ilgili merciler ve kamuoyunun görüşlerine sunarız" ifadelerine yeriliyor.

2021 yılı ve sonrası için çiftçilerin dikkat çektiği sorunlar ve çözüm önerileri şu şekilde sıralanıyor:

1- Enflasyonla mücadele kapsamında, gıda enflasyonunu düşürmek için üretici fiyatları yerine üretim maliyetlerini düşürücü önlemler alınmalıdır. Tarımsal girdilerin fiyatları yakından takip edilerek, haksız kazanç veya spekülatif artışlarda Tarım Bakanlığı, müdahil olarak gerekirse Rekabet Kurumu'nu devreye sokmalıdır. Kur artışı bahanesiyle dışa bağımlı olduğumuz girdilerde artan fiyatlar, kurların düşmesiyle aynı oranda gerilemiyorsa, ilgili kurumlar tarafından, çiftçimizin menfaatini koruyacak, haksız rekabeti önleyecek tedbirler alınmalıdır.

2- İçinde bulunduğumuz pandemi sürecinde oluşturulan bilim kurulu, yapmış olduğu tespitler ve tavsiyeleriyle takdir toplamıştır. Tarım sektörü için de işin pratiğini bilen bilim insanları, sanayiciler, çiftçi temsilcileri ve bürokratlarımızdan oluşacak bir kurul, uzun vadeli tarım sorunlarına daha akılcı çözümler üretilmelidir.

3- Küresel ısınmanın etkisiyle iklim değişikliği ve tatlı su kaynaklarımızın azalma riski Türk tarımının önündeki en büyük ortak sorundur. Su kaynaklarımızın yüzde 70'inin kullanıldığı tarım sektöründe geleceğimizin emaneti suyumuzu tasarruflu kullanmaya yönelik eğitici, teşvik edici, yönlendirici uygulamaları hayata geçirerek, her türlü tarımsal destek, sübvansiyonlu kredi ve tarımsal yatırım teşviklerinde suyu doğru tekniklerle ve tasarruflu kullanma ön koşul haline getirilmelidir.

4- Tarım ve Orman Bakanlığımızın 2021 yılında sulama yatırımlarına öncelik vereceği açıklaması sektörümüz açısından memnun edici bir gelişmedir ve takdirle karşılanmaktadır. Ancak yeni tarımsal sulama yatırımlarında çağın gerekleri de göz önüne alınarak su ve enerji tasarrufu sağlayacak yeraltı kapalı sistem basınçlı sulamaya geçilmesi gerekmektedir.

5- Türkiye’de tarım hakkında açıklanan verilerin güvenilir olmaması, karar alma ve projeksiyon yapmayı da zorlaştırmakta ve hatta kimi zaman yanlış kararlar almaya da sebep olmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığımız bünyesinde başlatılan ürün masalarının çalışmalarını takdirle takip etmekle beraber, doğru tarımsal istatistiklere ulaşmak için gelişmiş ülkelerin tarımsal veri toplama metotları da incelenip, her türlü teknolojiyi devreye sokarak, Türk tarımında doğru verilere ulaşmalıyız. Ölçemezsek kontrol edemeyiz, kontrol edemezsek yönetemeyiz.

6- Ülkemiz farklı coğrafi ve iklim koşullarında her çeşit ürünün üretilmesine imkan veren önemli bir tarım ülkesidir. Her bölge ve ürünün farklı sorunları olabilmektedir. Bu sorunların en akılcı şekilde çözülmesi, işin içinde olan sivil toplum kuruluşları ve çiftçi temsilcileriyle görüşülerek, kaynağından doğru bilgi almakla olur. Tarım ve Orman Bakanımız ve ilgili bürokratlarımız ile çiftçiyi temsil eden kuruluşların daha sık ve düzenli bir araya gelmesi sorunların çözümünü hızlandıracaktır.

7- Çiftçilik; her türlü iklim şartında, zaman ve mesai şartlarının diğer sektörlerle göre farklı olduğu, doğayla iç içe yapılan zor bir meslektir. Tarım sektöründe çalışan sürekli tarım işçileri ve işverenlerin arasındaki çalışma ve sosyal güvenlik şartlarının düzenlendiği Tarım İş Kanunu, günümüz şartlarına göre yeniden tartışılarak hazırlanmalı ve hayata geçirilmelidir.

8- Meclis’te 2020 yılında kabul edilen yeni taklit ve tağşişle mücadele yasası, çiftçimizin ürettiği ürünleri gıda tebliğine uygun olarak üreterek mamul hale getiren dürüst sanayicimizin ve çiftçilerimizin hakkını ve emeğini koruyan, gıda sektöründe üretilen mamul ürünlerde haksız rekabetin önüne geçecek ve halk sağlığını da

koruyacak önemli bir yasal düzenlemedir. Ancak bu yasanın tarım il teşkilatları ve hatta belediyelerimiz tarafından etkili ve adil olarak uygulanması ve sonuçlarının da Tarım ve Orman Bakanlığımız tarafından aylık olarak kamuoyu ile paylaşılmasını bekliyoruz.

9- Tarımsal desteklemeler, toplam miktarı tartışmalara açık da olsa, tarımın desteklenmesi gerekliliği ve bunun da kanuna bağlanarak her yıl açıklanması tarım sektörümüz için önemlidir. Ancak bu desteklerin, tarımın içinden gelen çiftçiler ve temsilcileriyle görüşülerek etki analizleri yapılmalı; rekolteye, üretim maliyetine, çevre ve insan sağlığına, ürünün pazarlama gücüne ve çiftçi refahına katkıları ayrıntılarıyla tek tek ele alınarak, sadeleştirilmeli, gereksiz ve etkisiz olanlar kaldırılmalı, mevcut destekleme bütçesi daha etkili kullanılmalıdır.

10- Tarımsal destekler yılın başında açıklanarak ekim planlamasıyla ülkenin ihtiyacı olan ürünlerin ekimi teşvik edilmeli ve bir sonraki ürün tohum tarlaya düşmeden, çiftçinin üretim maliyetleri için nakit ihtiyacının en çok olduğu zamanda ödenmelidir.

11- Tarımsal desteklerden kesilen yüzde 2 ile 4 oranındaki stopaj vergisi Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığımızın yapacağı görüşme ile kaldırılmalı ve desteklemeler çiftçilerimizin hesabına kesintisiz olarak ve bankanın açık olduğu hafta içi günlerde yatırılmalıdır.

12- Tarım politikalarının uygulanması ve çiftçimizin yönlendirilmesinde; stratejik ürün üretimi, sera ve hayvancılık yatırımları, basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaşması, 40 yaş altı ve kadın çiftçilerin desteklenmesi gibi konularda Ziraat Bankası aracılığıyla hazine destekli yatırım ve işletme kredileri verilmesinin ne kadar etkili ve önemli olduğu görülmüş ve çiftçilerimiz tarafından da takdirle karşılanmaktadır. Bu kredilerin daha da yaygınlaşarak belirlenen tarımsal politika ve yönlendirmelerin uygulamasında daha etkin kullanılması tarımın geleceği için yararlı olacaktır.

13- Tarım kesiminde artan borçlanma ve takibe düşme oranlarındaki yükseliş, çiftçimizin maliyet ve satış fiyatları arasındaki makasın daraldığı, kar oranlarının düştüğü ve hatta zarar ettiğinin göstergesidir. Özellikle küçük çiftçimizin borç yapılandırma ihtiyacı artmıştır. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinde takibe düşen borçların faizlerinin hazine tarafından ödenip, anaparanın 5 yıl vadeye bölünerek tahsil edilmesi, sadece ekonomik değil, köyde yaşayan ve kefaletle kredi kullanan küçük çiftçimiz için sosyal bir gereklilik haline gelmiştir.

14- Tarımsal kredilerdeki geri dönüşlerde kamu ve özel bankalarda yaşanan sıkıntılar göz önüne alınarak, üretimin devamı için ödeme güclüğü çeken çiftçimize, kredinin açıldığı faiz oranıyla yapılandırma imkanı getirilmeli, yeni açılacak tarımsal işletme kredilerinde BDDK'nın alacağı kararla, 6 ayda bir faiz ödenmesi şartıyla kapatma vadesi 24 aya çıkarılmalıdır.

15- Hayvancılıkla ilgilenen çiftçilerimizin kredi teminatı olarak hayvan varlığını göstermesi BDDK tarafından da kabul görmesine rağmen, kamu ve özel bankalarımız bu uygulamadan kaçınmaktadır. Bu durumda başka teminatı olmayan çiftçi sistem dışı kaynaklardan yüksek oranlarla borçlanarak üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Bankalarımızın hayvan varlığını teminat olarak kabul etmesi, Hazine ve Maliye Bakanlığımız tarafından sağlanmalıdır.

16- Kooperatifçilik, özellikle tarım sektöründe dağınık yapıdaki küçük çiftçilerin güçlerini birleştirerek toplu alım ve satış yaparak maliyetlerini düşürmeleri ve katma değer yaratmaları açısından kabul görmüş bir ekonomik modeldir Ancak Türkiye’de sektörü kurtaracak yeni bir buluş da değildir. Kooperatifçilik ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarında başlamıştır. Az sayıda da olsa başarılı örnekleri olmasına rağmen yaygınlaşmamasının ve başarısız olmasının temel nedeni kooperatiflerin yanlış yönetilmesidir. Kooperatifçiliğin gelişmesi için Tarım Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı ilgili sivil toplum kuruluşlarının da görüşünü alarak, ortak bir çalışmayla tarımsal kooperatiflerin kuruluş ve yönetimleriyle ilgili kanunu yeniden düzenlemeli ve yöneticilerine mutlaka tüm şahsi varlıklarıyla sorumluluk getirilmelidir.

17- Tarım Kredi Kooperatifleri, çiftçimiz için önemli ve gerekli bir kuruluştur. Yaklaşık 810 bin çiftçimizin ortak olduğu ancak yönetimine müdahil olamadığı bu önemli kurum, Ziraat Bankasıyla aynı hazine desteğini almasına rağmen daha yüksek faiz oranı, masraf ve komisyon uygulayarak, piyasadaki en büyük alıcı konumunda olmasına rağmen gübre ve zirai ilacı çiftçimize daha pahalıya satarak küçük üreticilerimizin tepkisini çekmektedir. Tarım Kredi Kooperatiflerinin yönetim organizasyonu, kooperatif, bölge birliği, hizmet büroları, depoları ve iştirakleriyle yeniden yapılandırılarak işletme maliyetlerini düşürecek tedbirler alınmalı ve ortaklarına piyasa fiyatlarının **altında** girdi sağlamalı ve üretilen ürünlere katma değer yaratılmalıdır. Kooperatifçiliğin esas amacı budur.

18- Toprak Mahsulleri Ofisi TMO), piyasa düzenleyici görevi nedeniyle çiftçinin destekçisi, sanayici ve tüketicinin ise güvenidir. TMO değişen piyasa şartları ve enflasyona göre açıkladığı müdahale alım fiyatını aylık olarak güncellemelidir. Aksi halde bu yıl olduğu gibi açıklanan buğday ve mısır fiyatı piyasanın altında kaldığından, gerekli alımı yapamayarak ithal etme durumunda kalabilmektedir. TMO, alım fiyatlarıyla birlikte aylık satış fiyatlarını da açıklamalı, sanayicinin önünü görerek piyasaya girmesini sağlamalıdır.

19- Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında tarımsal ürün ihracatındaki hedeflere ulaşmak için ihraç ettiğimiz tarım ürünlerimizde tek pazara bağılılığı önlemek, yeni ve zengin pazar arayışına girmek, ihracatın artarak sürekli olması ve ürettiğimiz ürüne katma değeryaratılması önemli bir husustur. Bu konuda ihracatçılarımızın yeni pazarlara girmesinin önünü açacak ülkelerle alım protokolleri imzalanması, uzak mesafeler için

gerekirse havayolu taşımalarını da devreye sokarak navlun desteği verilmesi ihracatçımızın yeni pazarlarda rekabet gücünü arttıracaktır.

20- Yaş meyve üretiminde çok yıllık ürünlerin ekimi ve dikimi konusunda planlama eksikliği, uzun vadede arz fazlalığına ve dolayısı ile değersiz ve hatta zararına üretime neden olmaktadır. Bu konuda envanter çalışması yapılarak çiftçilere yapacağı uzun vadeli yatırım konusunda destek olunmalı, fazla ekimi olan ve yurt dışında rekabet şansı olmayan ürünlere destekleme kesilerek gereksiz yatırımın önüne geçilmelidir.

21- Çiğ süt fiyatlarının, açıklanan maliyetler dikkate alınmadan Gıda Komitesince belirlenip, Ulusal Süt Konseyine açıklatılması, konseyin vasfını yitirmiş olduğu anlamındadır. Serbest ekonomi şartlarıyla uyumsuz olan bu duruma açıklık getirilmeli, fiyat açıklanıyorsa Et Süt Kurumu (ESK) tarafından açıklanan fiyatla çiğ süt alınarak süt tozu haline getirilmeli, fazlası ihraç edilerek piyasa düzenlenmelidir. Çiğ süt maliyeti hesaplanırken, dünyada kabul görmüş süt yem paritesine göre, dörder aylık dönemlerde en çok kullanılan yem hammaddelerinin **Borsa** fiyatlarının baz alındığı bir formül üzerinde anlaşarak çiğ süt fiyatı belirleme bir sisteme bağlanmalı, toplama ve soğutma bedelleri ise yüzdesel olarak bu fiyata ilave edilmelidir. Çiğ süt destekleme prim miktarlarının belirlenerek aylık ödeme yapılacağına açıklanması üretici açısından olumlu bir gelişmedir.

22- Süt Hayvancılığıyla uğraşan çiftçilerimizin üye oldukları birlik ve kooperatiflerin sayıca çok ve dağınık yapıda olması, sektöre zarar vermektedir. Damızlık sığır yetiştiren ve süt üreten bir çiftçinin üye olması gereken birlik tek bir çatı altında toplanarak tek seslilik sağlanmalı, birbirlerine adeta rakip hale gelen gereksiz birlik ve kooperatifler kapatılmalıdır.

23- Tarımsal amaçlı kullanılan elektrik birim fiyat tarifesı, dağıtım şirketlerinin özelleşmesiyle diğer tarifelerden farksız hatta daha pahalı hale gelmiştir. Tarımsal üretim maliyeti içinde önemli bir yer tutan tarımsal elektrik fiyatlarına müdahale edilerek indirim uygulanmalı, tarım ve hayvancılıkla ilgili elektrik faturaları Ziraat Bankasında otomatik ödemeye alınması şartıyla hazine destekli sıfır faizli kredi ile aylık ödenerek, çiftçimizden yıl sonunda tahsil edilmelidir.

24- İklim değışikliğı, tarımın geleceğı üzerindeki en büyük risktir. Bu riskle mücadele ederken don gibi çiftçimize önemli zararlar veren doğa olaylarına karşı korunma amaçlı ülkemizde de üretimi başlayan dona karşı rüzgar pervanelerindeki yüzde 18 olan KDV oranlarının yüzde 8'e düşürölmesi bu makinaların alımında finansman maliyetini düşürecek ve yaygın kullanımına destek olacaktır.

25- Dünyada hücresel, dijital, dikey ve hassas tarım gibi konularla geleceğın tarımı tartışılıp, çevreyi koruyan, sağlıklı ve yüksek verimli tarımsal üretim modelleri dizayn edilmeye çalışılırken, ülkemizde yüzde 17 olan tarım nüfusumuzun milli gelirden

aldığı yüzde 7 payla çiftçimizin ayakta kalması ve geçim derdine çare bulmayı konuşuyoruz. Ülkemizin yüksek tarımsal potansiyeli ve lojistik avantajlarıyla, Ortadoğu, Kafkaslar, Balkanlar ve hatta Uzakdoğu'nun tarımsal üretim merkezi haline gelmesi hayal değildir. İhtiyacımız olan stratejik ürünleri, dışarıya bağımlı olmadan, toprak, su ve iklim koşullarımıza göre en verimli şekilde üretmek için tarımsal politikalarımızı ve üretim önceliklerimizi, uzun vadeli, siyaset üzeri düşünerek belirlemeliyiz. Tarım kesiminin kronikleşen sorunlarına, güçlü bir siyasal iradeyle, radikal ve kalıcı çözümler getirilmeli, tarımda aynı sorunları konuşma kısır döngüsünden kurtulup, bizler de ülkemizde geleceğin tarımını dizayn etmeliyiz.

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru imzasıyla yayınlanan rapor niteliğindeki 25 maddelik bilgi notu, sadece sorunları tespit etmekle kalmıyor, çözüm önerilerini de gayet net bir şekilde ortaya koyuyor.

Ve hatta sorunların çözümünde aktif rol alması gerekirken, beklenen hamleleri yapamayan kurum ve kuruluşların yapısı ve işleyişine dair de önemli bir açılımda bulunuyor.

Masa başında rapor hazırlayanlardan ziyade **gerçek çiftçilerin** sesine kulak vermekte fayda var.

“Devlet Neden ve Nasıl Borçlanır?”

Alaattin AKTAŞ

04 Ocak 2021 Pazartesi

✓ ***"Hazine ve Kamu Finansmanı; Devlet Neden ve Nasıl borçlanır?" Eski Hazine Müsteşar Yardımcısı Hakan Özyıldız kitabında Hazineyi, borçlanmayı ve kamu borcunun aslında nasıl gelecekte yemek olduğunu anlatıyor.***

✓ ***Bütçenin bütçe olmaktan çıktığı ve kamu borçlanmasının tırmanıp gittiği bir dönemde olan biteni ve bugün yaşananların gelecekte bizi nasıl etkileyeceğini görmek için çok değerli bir kaynak.***

Yeni yıla güzel bir hediye olarak başladım. Değerli dostum Hakan Özyıldız fırından yeni çıkmış mis gibi kokan taze ekmek kıvamındaki kitabını gönderdi:

“Hazine ve Kamu Finansmanı; Devlet Neden ve Nasıl Borçlanır?”

Çeyrek yüzyıldan fazlasını, tam yirmi altı yılını Hazine’ye vermiş ve bu sürenin son üç yılını müsteşar yardımcısı olarak geçirip 2003’te emekliye ayrılmış bir isim Hakan Özyıldız. Üstelik müsteşar yardımcılığı görevi tam da 2001 krizi dönemine denk geliyor. Özyıldız, bir ülkenin ekonomide ne yapması ve ne yapmaması gerektiğini uygulamalı olarak yaşamış en deneyimli bürokratlardan.

Hazine’den ayrıldıktan sonra Bilkent Üniversitesi ile Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde, yani mezun olduğu Mektebi Mülkiye’de dersler veren Hakan Özyıldız’ın bu kitabını benim iki gün içinde tümüyle okuyup sizlere bir özet çıkarmam hem mümkün değil, hem de gerekli değil. Yetkin Yayınları’ndan çıkan kitabın önsözünü yazan Prof. Dr. Bilsay Kuruç’un değerlendirmesi dururken kim ne söyleyebilir ki zaten...

“Elinizde Hakan Özyıldız’ın öğretici, düşündürücü ve ufuk açıcı kitabı var. Nadir bir meslek birikimi ile iç içe olgunlaşmış bir düşünce kapasitesinin ürünü. Eğer iktisat, maliye, finans dünyasının mensubu, meraklısı değilseniz ve kitabı şöyle bir karıştırmakla yetinirseniz, yetinir de (içindeki bilgilere aşina olmaktan ötürü)

okumaya niyetlenmezseniz çok şey kaçıracaksınız. Çünkü Hakan Özyıldız bugünü anlatırken, okuyucuyu yarın ne olacağını düşünmeye götürüyor...”

Devam edelim Bilsay Hoca'nın yazdığı önsüzü okumaya.

“Hakan Özyıldız bize Hazineyi anlatıyor. Bilmemiz gerektiği için anlatıyor. Kamu finansmanı başlığı ile anlattığının esası, devletin ve ekonominin taşıyıcı kolonlarından belki de en önemlisi olan Hazinedir. Cumhuriyetin ana kolonu olan Hazinesinin son yıllarının fotoğrafını görüyoruz.

Fotoğraf bize iki kapı açıyor. Devlet ve ekonomi.

İlk kapıdan girince Cumhuriyet Hazinesinin kuruluşu, gelişmesi ve bugünkü çözülüşünü görürüz.

İkinci kapı, ilkiyle iç içe, nasıl bir iktisat politikasına bakıyoruz, bunu gösterir.

Özyıldız'ın anlamamız gereken büyük sorusu şudur:

Bugüne nereden geldik ve neredeyiz? Ve yakın gelecekte bizi neler beklemektedir?”

ÖZYILDIZ: "KAMU BORÇLANMASI KAYNAK AKTARIMIDIR"

Peki Hakan Özyıldız kitabını nasıl görüyor, nasıl tanımlıyor...

Özyıldız, öncelikle akademik bir çalışma yapmadığını vurguluyor:

“Bu kitap kamudaki görevi sırasında KİT finansmanı ve bütçenin nakit ve iç borçlanma işlemlerinin merkezinde görev yapmış bir emekli bürokratin, bürokrasideki deneyimlerine ekleme şansını bulduğu Ankara Üniversitesi SBF'deki deneyim ve fikirlerinin bir derlemesidir.”

Tanım çok özet olarak böyle.

Özyıldız'ın kamunun borçlanma ihtiyacı duyması ve bunun finansman yollarıyla ilgili görüşüne gelince...

Özyıldız, kitabının girişinde kamu borçlanmasının aynı zamanda bir kaynak aktarımı olduğunun altını çizerek şu görüşleri dile getiriyor:

“Bugünkü nesil uzun vadeli borçlanarak gelecek neslin gelirine el koymakta ve harcamaktadır. Diğer bir deyimle kendi rahatı için çocuğunun, torununun parasını yiyen bir toplumdan bahsediyoruz. Toplumlar, ama özünde insan tüketici olduğu için, ömrünün sınırlı olduğunu düşünüp ona empoze edilen gününü gün etme mantığının bir sonucu olarak yaşamayı seçmektedir. Günün gelirleri harcamalarını karşılamaya yeterli olmayınca, birileri onu borçlanmaya teşvik etmektedir. Bunun sonucu,

toplumsal olarak gelirin üstünde harcama yapmak ve ardından borçlanmak olmaktadır.”

Borç yığının kamçısı!

Kamu borçlarının özünde kamunun topladığı gelirden daha fazla harcama yapmasıyla ortaya çıktığına işaret eden Özyıldız, bunun da siyasal bir tercih olduğuna dikkat çekiyor:

“Yurttaşlar/seçmenler her zaman ve her yerde devletin daha fazla harcamasını ama daha az vergi almasını ister. Özellikle popülistler ama genelde her politikacı vergi almayı oy kaybı olarak gördüğü için, gelir olmadan harcama yapmayı bir meziyet olarak kabul etmektedir. Öyle ki bu topraklarda ‘borç yığının kamçısıdır’ özdeyişi politikacılar ağzında pelesenk olmuştur.”

KİTAPTA NELER BULACAKSINIZ?

Hakan Özyıldız’ın “Hazine ve Kamu Finansmanı; Devlet Neden ve Nasıl Borçlanır” adlı kitabı temelde iki bölümden oluşuyor.

Özyıldız ilk bölümde “devlet, bütçe açığı, borçlanma ve borç stoku”, ikinci bölümde ise “bütçe açığını ve borçlanmayı etkileyen politikalar” üstünde duruyor.

Kitabın onlarca grafik ve tabloyla desteklendiğini ve bir veri kaynağı özelliği taşıdığını da belirtelim.

Abdulkadir Selvi

Fikri Sağlar'ın değişimi

4 Ocak 2021

Başörtülü hâkimle ilgili yasakçı sözleri nedeniyle eleştirilen Fikri Sağlar, aslında bir dönemler özgürlük mücadelesiyle anılan bir isimdi.

Fikri Sağlar DYP- SHP koalisyon hükümetleri döneminde Kültür Bakanlığı yaptı. 49. hükümette Başbakan'ı **Demirel**, 50. ve 52'nci hükümette ise **Tansu Çiller**'di. **Sultan Kara** başörtülü bir gazeteciydi. Kültür Bakanı **Fikri Sağlar**'ın basın toplantısına alınmak istenmemişti. İtiş kakış üzerine basın danışmanı **İsmet Demirdöğen** müdahale etmiş, **Sultan Kara**'nın basın toplantısını izlemesini sağlamıştı. Başörtüsü yasağının en sert uygulandığı bir dönemdi. **Fikri Sağlar**'ın başörtülü gazeteciye yanına oturtup basın toplantısı yapması ilgi uyandırmıştı.

NECİP FAZIL'LI, SAİD NURSI'Lİ KAMPANYA

Sağlar, **Said Nursi**'nin, **Necip Fazıl**'ın, **Nâzım Hikmet**'in kitaplarını kütüphanelere sokan bir kampanyaya da öncülük etmişti. Bunu bir kampanyaya dönüştürmüştü. Çünkü onun Türkiye'nin “**yasaklı kitaplar**” tarihine geçecek bir öyküsü vardı. **Fikri Sağlar** Kültür Bakanı, **Emre Kongar** ise müsteşardı. Devlet Tiyatroları'na ait Ankara Macunköy'deki sahnenin bulunduğu yerde bir depoda 25 bin yasaklı kitap bulunmuştu. Kültür Bakanı **Sağlar**, “**Kitaplara özgürlük**” diye bir açıklama yaptı. “**Kitapları özgürlüğüne kavuşturuyoruz**” diye bir kampanya düzenledi. 25 bin yasaklı kitap depolardan çıkarılıp, kütüphanelere gönderildi. **Sağlar** bu açılımı ile saygınlık kazandı.

YASAKLI KİTAPLAR LİSTESİ

Bir de kütüphanelere girmesi yasak olan, “**yasaklı kitaplar listesi**” bulunmuştu. Ne günlerdi... Aralarında **Süleyman Demirel**'in Zincirbozan'da yazdığı mektuplardan oluşan kitap bile vardı. **Demirel** Başbakan ama **Demirel**'i anlatan kitap hâlâ yasaklı

yayınlar listesindeydi. **Demirel** Başbakan olarak kütüphanelere girebiliyor ama onu anlatan kitap kütüphanelere sokulmuyordu.

SAĞLAR'IN KAMPANYASI

Kültür Bakanı **Sağlar**, yasaklı kitaplar listesine tepki gösterip karşı bir kampanya düzenlemişti. Kendi mahallesinden sert tepki gösterilmişti. Ama o geri adım atmadı. “**Said Nursi kütüphanede sizi bekliyor**”, “**Necip Fazıl kütüphanede sizi bekliyor**”, “**Nâzım Hikmet kütüphanede sizi bekliyor**” diye afişler hazırlatıp, reklam kampanyaları yaptı.

Özgürlükçü **Fikri Sağlar** saygınlık kazanmıştı. Yasakçı **Fikri Sağlar** ise tepki gördü.

ERTUĞRUL BEY, SİZ NE YANIT VERİRDİNİZ?

BÜTÇE görüşmelerinde **Kılıçdaroğlu**'nun, AK Partililere, “**Benim aday olup olamayacağımı size kim söyledi?**” diye karşılık vermesi üzerine Cumhurbaşkanlığı hesabının karıştığına dair bir kulis yazısı yazdım. **Kılıçdaroğlu**'nun Cumhurbaşkanı adayı olabileceğine dair bir mesaj vermesine rağmen önceliğinin millet ittifakı ile birlikte hareket etmek olduğunu savundum. **Kılıçdaroğlu**'nun önceliğinin yine **Abdullah Gül** olduğunu ifade ettim.

KILIÇDAROĞLU'NUN İTHAMI

Yazımın çıktığı gün, Medyascope'de **Ruşen Çakır**, **Kılıçdaroğlu**'na, “**Abdulkadir Selvi sizin partinize atfen demiş ki, 'CHP'nin adayı Abdullah Gül' demiş**” dedi. **Kılıçdaroğlu**, “**Benim adıma Abdulkadir Selvi niye konuşuyor? Hangi gerekçeyle konuşuyor? Yoksa Abdulkadir Selvi'ye birileri yazdırıyor mu? Bu cümle önemli. Birileri onlara belli cümle kalıplarını veriyorlar. 'Onları köşenizde yazacaksınız' diyorlar. Onlar da 'Emredersiniz' diyorlar, yazıyorlar**” diye yanıt verdi.

KILIÇDAROĞLU SORUMA YANIT VERMEDİ

Hem onuruma hem mesleğime yönelik haksız bir ithamla karşı karşıya kalmıştım. Bunun üzerine **Kılıçdaroğlu**'na, “**Şu andan itibaren bana yazdıran birileri kimse onları ortaya çıkarmak CHP Lideri'nin görevi. Eğer o birilerini bulursa, söz veriyorum, o andan itibaren bu mesleği bırakacağım. Kılıçdaroğlu ispat edemezse onu müfteri ilan ediyorum demeyi kendime yakıştırmam. Ama kendi adıma kalemimi kırmayı taahhüt ediyorum**” diye yanıt verdim.

SİZE YAPILSA NE DİRDİNİZ?

Ertuğrul Bey, AK Parti'den bir yetkili çıksa dese ki, **“Ertuğrul Özkök’e birileri mi yazdırıyor? Bu cümle önemli. Birileri Özkök’e cümle kalıplarını veriyor. ‘Onları köşenizde yazacaksınız’ diyorlar. Onlar da ‘Emredersiniz’ diyorlar, yazıyorlar”** deseydi. Siz ne yapardınız? Hangi cevabı verirdiniz?

TÜRKÇE KURAN UYARISI

Şeb-i Arus'ta Türkçe Kuran okutulması olayı ortaya çıkınca, Türkçe Kuran'ın CHP'ye zarar vereceğini belirtip, **“CHP'den dindar olması beklenemez. Laik ve Atatürkçü bir partidir. Ama dini değerlere saygılı bir CHP pekâlâ mümkündür”** dedim. Bu analizde bir yanlışlık var mı? Olabilir de. Yanlış bulursunuz, yanlış dersiniz.

KILIÇDAROĞLU YİNE İTHAM ETTİ

Ankara Temsilcileri ile yıl sonu toplantısında **Kılıçdaroğlu'na, “CHP'den dindar bir parti olması beklenemez”** dediğim soruluyor.

CHP Lideri, **“Kimin daha dindar olduğunu kim bilir? Allah'ın birisine verdiği böyle bir yetki mi var? Selvi'ye böyle bir yetki mi verilmiş”** diye yanıt veriyor. Ben de bunun üzerine, **“Gazeteci, yetkiyi okurundan alır. Ben de halkımızdan alıyorum. Kılıçdaroğlu'ndan alacak değilim”** diye yanıt verdim.

Şimdi bu soruyu **Ertuğrul Bey'e** sormak istiyorum. Yazdığınız bir yazıda siyasi bir çıkarım yapsanız ve yaptığınız bu siyasi çıkarıma MHP ya da AK Parti, **“Ertuğrul Özkök bu çıkarımı yapmak için yetkiyi kimden alıyor?”** diye sorsa, siz ne yanıt verirsiniz?

ÖZKÖK HANGİ YANITI VERİRDİ?

Peki gazeteci kamu adına sorular sormaz mı, halkın sesi olmaz mı? Gazeteci yetkiyi okurundan almaz mı? **Ertuğrul Özkök** ne yaptı? Hiç şık olmayan bir yazı yazdı. **Ertuğrul Bey**, önerilerinize ve tavsiyelerinize her zaman açığım. Ancak üstenci bir dille ayar verilmeye kalkışılmasından hoşlanmam. Lütfen o çizgiyi aşmayın.

İbrahim Kahveci

Köprü parası ve sansür

Ekim 2019: 1. ve 2. Boğaz Köprüleri geçiş fiyatlarına yüzde 20 zam yapıldı. Zam gerekçesi olarak Boğaz Köprülerine büyük bakım onarım gideri yapılması gösterildi.

Karayolları Genel Müdürlüğü-KGM sitesinde yer alan bilgilere bakmış ve 1. Bölge bakım onarım giderinin 257 milyon liraya ancak ulaştığını görmüştük. Bu gider personel dahil tüm giderleri kapsıyordu (2018).

Oysa 2018 yılında sadece 1. ve 2. Boğaz Köprülerinden 608.7 milyon lira gelir toplanmıştı. Bu gelirden vergiler ve yüzde 10 Belediye payı düşünce kalan net para 464,3 milyon liraydı.

1. Bölge otoyol gelirlerini bu hesaba hiç katmıyoruz.

2019 yılında seçim vardı ve zamlar yapılmadı. Ama Ekim ayında artık seçimler bittiğinden ertelenen zam bakım onarım gerekçesi ile hemen yapıldı.

2021 yılına girerken birden yüzde 26,5 zam daha yapıldı. Ama bu sefer bir gerekçe açıklanmadı.

2019 yılındaki zammın ardından bakım onarım giderlerini köprülerin bulunduğu 1. Bölge olarak çıkartıp kamuoyuna açıklamıştık.

İşte artık o bakım onarım listesi bir daha yayınlanmıyor. Karayolları Genel Müdürlüğü sitesinde en son bakım onarım bilgileri 2018 yılına ait.

2019 yılında köprülerden 117 milyon 488 bin araç geçiş yapmış. Bu araç geçişlerinden de net 425 milyon lira para tahsil edilmiş.

2020 yılının köprü geçiş bilgileri ise sadece ilk 3 aylık verilmiş. Mart 2020 sonrasına ait köprü geçiş bilgileri de artık yayınlanmıyor.

***

Boğaz köprülerinden büyük araç geçişleri yapılırken geçen araç sayısı 150 milyonu buluyordu. Şimdi büyük araçlar zorunlu olarak daha yüksek fiyatlı özel sektör köprüsü olan Yavuz Sultan Selim Köprüsüne yönlendirildi.

Haliyle 1. ve 2. Köprüden geçen araç sayısı 120 milyon seviyesine geriledi. Bu hesaba göre günlük araç sayısı 320 bini geçiyor.

Günde 320 bin araç tek yönlü ücret ödediğinden 160 bin araçtan para alınıyor. Artık köprü geçiş fiyatı 13,25 olduğuna göre İstanbullular işe gidip gelirken vs günlük olarak köprülere 2,1 milyon liradan fazla para ödemek zorunda.

Bu hesapla aylık köprü ödemesi 64 milyon lira ederken, yıllık ödeme ise 760 milyon liraya çıkıyor. Bu paranın yüzde 18'i KDV olarak Hazineye gidiyor. Kalan paranın yüzde 10'u ise Belediye payı olarak yerel yönetime gidiyor.

Geriye nereden bakarsanız bakın net ücret olarak 560 milyon lira kalıyor.

Bu para köprülerden kalan sadece 1 yıllık paradır.

15 Temmuz hain FETÖ darbe girişiminden önce bu köprü geçiş ücretleri 2015 yılında sadece 3,40 liraydı. Şimdi aradan 6 yıl geçti ve ücretler 13.25 lira.

Peki, bu para bakım onarıma da gitmiyorsa nereye gidiyor?

Bu arada unutmayın ki asıl gelir eski otoyollardan sağlanıyor. Köprü gelirlerinin yaklaşık 3,5 katı ücret Özal dönemi yapılan TEM otoyolundan elde ediliyor.

TEM ücret geliri köprü gelirleri ile kıyaslandığında bu yıl 2,8 milyar lirayı aşması bekleniyor. Toplam köprü ve otoyol gelirlerinin de 3,5 milyar lirayı geçmesi sürpriz olmayacaktır. Ama yukarı değindiğim gibi biz bu rakamları göremeyeceğiz.

Çünkü veriler yayından kaldırıldı.

***

Evet, 6 yılda 3,40 liradan 13,25 liraya artırılan köprü fiyatları ve otoban ücretleri gelirleri nereye gidiyor?

Bütün mesele aslında burası.

Köprülere ne zaman büyük zamlar yapılmaya başlandı? İşte bu soru bütün gerçeği açıklıyor.

Köprülere büyük zamlar özel sektörün köprüleri hizmete açılmaya başlanınca yapıldı. YSS ve Osmangazi Köprüsü ne zaman hizmete girdi ise eski 1. ve 2. Boğaz Köprülerine de o zaman büyük zamlar geldi.

Kısaca İstanbullular aslında geçmedikleri YSS ve Osmangazi Köprülerine de para ödemeye başlamış oldular. Ya da TEM otobanını kullanan sürücüler aslında Hazine Garantili Müteahhitlerin yüksek fiyatlı yol ve köprülerine de para ödemeye başlamış oldular.

Hani geçmediğin köprünün parasını da siz ödersiniz derken aslında tam da bunu söylemiş oluyoruz.

Oysa bu zamlar bile Hazine Garantili Müteahhitlere yetmiyor.

Kalan kısımlar zaten Hazine üzerinden KGM'ye aktarılıyor ve oradan ödeme yapılıyor. O yollardan geçenler ise zaten yüksek fiyatı ödüyor ve maliyetlerine fazlası ile yansıtıyor.

Bugün markete gittiğinizde 1 kg domates veya 1 kg elma aldığınızda da aslında Hazine Garantili Müteahhitlere ödemede bulunuyoruz.

Bu tablo Hazine Garantili Müteahhitlerin Milletin gırtlığına kadar sarılmış olduklarını gösteriyor. Ama Millet farkında değil sadece.

Çünkü yönetim bunları eser siyaseti olarak gösteriyor ve para kısmını “tek kuruş ödemiyoruz” diye lanse ediyor.

Bence haklılar. Çünkü parayı Millet ödüyor...

04 Ocak 2021, Pazartesi
BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Kovid salgını yetmezmiş gibi bir de mevsimler kaymaya başladı

Bizim kuşağın anlamakta zorlandığımız durumlardan biri de herhalde iklimlerin kaymasıdır. Eskiden yazın yaz gibi kışın da kış gibi olmasına alışmıştık. Baharlarda da yağmur yağardı. Şimdi neyin ne zaman ve nereye yağacağını bilemiyoruz. Bilim adamlarının gözlemleri doğru ise, güneşin etrafında eliptik bir yörüngede dolaşan dünya, 400 yılda bir mevsimlerin kaymasına sahne oluyormuş. Bu şekilde İngiltere'de timsahlar falan görülürmüş. Avustralya'daki insanlar da okyanus çekildiği için Asya'dan yürüyerek oraya gitmişler.

Eski İstanbul ve Ankara

Ben 1954'te Boğaz'ın Tuna'dan gelen buzlarla kaplandığını ve 1987'de yağan karın İstanbul'da üç ay yerde kaldığını hatırlıyorum. Ankara'daki okul yıllarımda da eksi 18-20 derece soğuk, alışık olduğumuz bir şeydi. Şimdi ise İstanbul'da yağmura da kara da hasretiz.

Yağmur müjdesi

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Meteoroloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Toros dün bir müjde vermişti İstanbullulara... Prof. Toros yaptığı son dakika açıklamasında **"Meteorolojik tahminlere baktığımız zaman pazartesi-salı yeni bir sistem geliyor. Onun etkisi olacak. Daha sonra cuma günü yeni bir sistemin geldiğini görüyoruz. Ümit ediyorum ki 2021 yılı ocak ayında beklenen yağışı alırız. Beklenen yağışı aldığımız takdirde barajlardaki su seviyesi hızla yükselmeye başlayacak"** demiş...

Yanılma payları

Bilemiyorum bu kaçınıcı benzer yağmur müjdesi İstanbul için... Zaten Prof. Toros da **"Ama biz tabii ki meteorolojik modellerin tahmin tutarlılığı zaman arttıkça yanılma payları yüksek oluyor"** demiş... Buna karşı Karadeniz ve Akdeniz kentlerine yağmur yağınca o kentleri seller götürüyor. İstanbul'un barajlarının genel doluluk oranı yüzde 20 seviyelerine düşerken Terkos Gölü'nde ise su seviyesi 21.42'ye kadar gerilemiş. Gölün yaklaşık 100 metre çekilmesi ile tekneler karaya otururken, ortaya çıkan çöpler havadan görüntüleniyormuş...

Anlamak kolay değil

Bu iklim meselesine akıl erdirmek kolay değil. Küresel ısınmaya karşı imzalanan uluslararası anlaşmadan Amerika'nın imzasını çeken Trump **"Ne ısınması? Biz burada donuyoruz"** demişti ya... Acaba meteorolojinin yanılma payını azaltmak için, yağmur duasına çıkmak daha mı doğru olurdu?